

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Mgr. Věrou Pazderovou, LL.M., M.A., ve věci

žalobce: **X.**, nar. X
státní příslušnost Ruská federace
t. č. pobytem X
zastoupen advokátem Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, Ph.D.
sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 29. 10. 2021, č. j. OAM-62/LE-LE05-LE05-R3-2015,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 10. 2021, č. j. OAM-62/LE-LE05-LE05-R3-2015, se ruší v části, kterou nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a věc se vrací žalovanému v tomto rozsahu k dalšímu řízení.
- II. Ve zbytku se žaloba zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím rozhodl, že žalobci se neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Jednalo se o v pořadí již třetí rozhodnutí žalovaného o žalobcově žádosti o mezinárodní ochranu.
2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu již dne 2. 4. 2015. K důvodům žádosti uvedl, že mu v případě návratu do Ruska hrozí závažné porušení lidských práv. Do roku 2000 podnikal v Rusku, pak žil čtyři roky převážně na Kypru a od roku 2004, kdy si vyřídil české

vízum, žije v ČR, často ovšem jezdí do Ruska. Tam je proti němu vedeno trestní stíhání pro vraždu, bojí se nespravedlivého soudního řízení. V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany doplnil, že z Ruska odešel kvůli ekonomické krizi a kriminalitě za podnikáním na Kypr. Své trestní stíhání v Rusku připisoval tomu, že jeho rodina vlastní většinový podíl ve společnosti X. a další majetek, zejména nemovitý, s hodnotou v řádech desítek milionů dolarů. Obává se porušení svých procesních práv v trestním řízení. Obává se také banditů, kteří se stali přáteli prezidenta Putina. Podrobně popsal různé útoky, nejprve soukromoprávní, poté trestněprávní, na své podnikatelské aktivity a členy své rodiny. Dále popsal násilí, kterému měl být při policejním výslechu vystaven jeho bratranec, a vyjádřil obavu, že jeho výslechy v případě vydání k trestnímu stíhání do Ruska by měly podobný průběh. V dalším vyjádření zdůraznil, že advokátka Y., z objednání jejíž vraždy je obviněn, byla zavražděna v roce 2002, kdy již pobýval na Kypru. V roce 2003 byli odsouzeni tři pachatelé vraždy, aniž by v trestním řízení padlo jméno žalobce, který začal být stíhán až v roce 2011, tedy ve stejné době, kdy začal tlak na to, aby se rodinná společnost vzdala nemovitostí v okolí M. a kdy začala být z podnětu minoritních akcionářů jeho společnosti stíhána i jeho manželka, kterou ovšem soudy Itálie, kde v té době pobývala, odmítly do Ruska vydat.

3. Rozhodnutím ze dne 12. 5. 2016, č. j. OAM-62/LE-LE05-LE05-2015, žalovaný mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona o azylu žalobci neudělil.
4. Zdejší soud zčásti vyhověl žalobcově žalobě proti uvedenému rozhodnutí rozsudkem ze dne 2. 9. 2016, č. j. 46 Az 7/2016-85, kterým zrušil rozhodnutí žalovaného v části, kterou žalobci nebyla udělena doplňková ochrana podle § 14a a § 14b zákona o azylu, a věc vrátil v této části žalovanému k dalšímu řízení. Ve zbytku žalobu zamítl.
5. Soud dospěl ve zmíněném rozsudku k závěru, že skutková zjištění žalovaného byla dostatečná, co se týče žádosti žalobce o udělení azylu. Žalobce totiž neuvedl žádný z důvodů pronásledování taxativně vyjmenovaných v § 12 zákona o azylu. Pouze se bojí vrátit do Ruska, protože nevěří ruskému právnímu systému, je přesvědčen, že v případě jeho vydání do Ruska budou porušena jeho procesní práva v trestním řízení, které se proti němu v Rusku vede, budou porušena jeho základní lidská práva, právo na spravedlivý proces, na nedotknutelnost soukromého vlastnictví, bude porušen zákaz mučení a ponižujícího jednání. Soud se ztotožnil i s neudělením azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.
6. Žalovaný ovšem dostatečně neodůvodnil tu část svého rozhodnutí, v níž rozhodl o neudělení doplňkové ochrany. Soud po zhodnocení podkladů, z nichž žalovaný vycházel, a žalobcových skutkových tvrzení ohledně rizik, jež mu hrozí v případě návratu do Ruska, shledal, že se žalovaný se všemi těmito skutečnostmi nevypořádal. Žalovaný se měl zaměřit na řádné odůvodnění toho, zda v případě návratu žalobce do vlasti jsou důvodné obavy, že by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, a zda nemůže z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem. V podrobnostech soud odkazuje na plné znění rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85.
7. Kasační stížnost žalovaného proti rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85 Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) zamítl rozsudkem ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016-55. Konstatoval, že žalovaný nijak nevyvrátil závěr zdejšího soudu o tom, že konkrétní závěry rozhodnutí žalovaného ohledně lidsko-právní situace v Rusku, zejména v otázce záruk spravedlivého trestního řízení a podmínek ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody, jsou ve zjevném rozporu se zjištěními ve zprávách, které byly, či spíše měly být, podkladem jeho rozhodnutí.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukázal také na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) a Ústavního soudu, z nichž vyplývají pochybnosti ohledně záruk spravedlnosti trestního řízení v Rusku a podmínek v tamních věznicích. Žalovaný sice v kasační stížnosti tvrdil, že případná porušování principů spravedlivého procesu jsou ruskými orgány vnímána jako nežádoucí excesy a jako taková jsou potírána, neboť je Ruská federace členem OSN a Rady Evropy a signatářem úmluv týkajících se ochrany lidských práv, takže lze „očekávat určitý standard těchto práv“, podle Nejvyššího správního soudu ale právě při vědomí zjištění ze zpráv o zemi původu jsou tvrzení žalovaného nepřesvědčivá a zejména nemohla nic změnit na nepřezkoumatelnosti jeho rozhodnutí vytčené mu zdejším soudem.

8. Následně žalovaný rozhodnutím ze dne 26. 9. 2017, č. j. OAM-62/LE-LE05-LE05-R2-2015, řízení o žalobcově žádosti zastavil podle § 25 písm. d) zákona o azylu, neboť se žalobce bez závažného důvodu nedostavil k pohovoru. Toto rozhodnutí zdejší soud zrušil rozsudkem ze dne 30. 1. 2018, č. j. 46 Az 21/2017-17, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Kasační stížnost žalovaného Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 14. 6. 2018, č. j. 6 Azs 45/2018-32.
9. Dne 29. 10. 2021 žalovaný vydal nyní napadené rozhodnutí. Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 žalovaný především odkázal na rozsudek zdejšího soudu č. j. 46 Az 7/2016-85, kterým byla žalobcova žaloba v části směřující proti neudělení azylu zamítnuta. Žalovaný konstatoval, že od doby vydání citovaného rozsudku nedošlo ke změně skutkových okolností, které by mohly mít na posouzení podmínek pro udělení azylu vliv, proto odkázal na své předchozí rozhodnutí i následná rozhodnutí zdejšího soudu a Nejvyššího správního soudu.
10. Ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany žalovaný dospěl k závěru, že žalobci nehrozí v případě návratu do Ruska vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. V této souvislosti odkázal zejména na usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2021, sp. zn. X, které nabylo právní moci dne 11. 10. 2021, a kterým byla shledána přípustnost vydání žalobce k trestnímu stíhání do Ruska za současného přijetí záruk poskytnutých generální prokuraturou Ruska.
11. Žalovaný zdůraznil, že mezinárodní ochrana není nástrojem pro vyhnutí se snášení negativních důsledků trestního stíhání v zemi původu. Žalobce je v zemi původu stíhán pro trestný čin vraždy, žalovanému přitom nepřísluší posuzovat výtky směřující proti tomuto stíhání, neboť není v jeho pravomoci posoudit otázku, zda se žalobce daného činu dopustil či zda je jeho trestní stíhání vykonstruované. Krom toho žalobce podle žalovaného neuvedl žádnou skutečnost, z níž by vyplývalo, že trestní řízení vedené proti němu v Rusku je skutečně vykonstruované, nespravedlivé, nezákonné nebo jakkoliv zmanipulované. Soudy rozhodující o extradici žalobce konstatovaly, že žalobce vede v Rusku do jisté míry úspěšnou obhajobu. Tyto soudy rovněž konstatovaly, že existuje důvodné podezření, že se žalobce vytýkaného jednání dopustil, a proto rozhodly o přípustnosti jeho vydání. V případě první extradiční žádosti Ministr spravedlnosti nepovolil vydání žalobce do Ruska pouze proto, že příslušný ruský soud zrušil zatýkácí rozkaz na žalobce a Rusko svou první žádost o extradici fakticky stáhlo.
12. Dále žalovaný konstatoval, že při posouzení reálnosti hrozby vážné újmy vzal v úvahu, že se nejedná o zájmový nebo „politicky citlivý“ případ. Žalobce nepatří k osobám, o něž by měl ruský režim zvýšený zájem. Naopak žalobce sám uvedl, že má napojení na ruské státní

orgány a že jeho přítelem je náměstek ministra vnitra. Tvrzení o zapojení vlivných osob, které se snaží získat jeho majetek, je podle žalovaného nepřesvědčivé. I při vědomí nedostatků ruského justičního a vězeňského systému podle žalovaného nic nenavádí k tomu, že by se ruské justiční orgány v trestním řízení vůči žalobci dopustily natolik závažných pochybení, které by bylo možno označit za flagrantní odepření spravedlivého procesu.

13. K obavám žalobce z porušení práv v rámci trestního řízení v Rusku, včetně práva na spravedlivý proces a práva nebýt vystaven mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení žalovaný konstatoval, že generální prokuratura poskytla záruku, že žalobce nebude odsouzen k trestu smrti, že nebude pronásledován z politických ani jiných azylově relevantních důvodů, ani vystaven mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení. Dále poskytla záruku, že žalobci budou zaručeny zásady spravedlivého procesu a umožněna všestranná obhajoba. A v případě vazebního omezení na svobodě nebo odsouzení k nepodmíněnému trestu omezení osobní svobody budou v zařízeních, v nichž bude případně umístěn dodržovány standardy Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), a to včetně lékařské péče. Ruskou federací tedy byly dány záruky, že bude zvolen takový postup, aby nedošlo k porušení žalobcových práv ani mezinárodních standardů. Záruky dané v extradičním řízení jsou podle žalovaného relevantní i pro řízení o mezinárodní ochraně, přičemž je lze v případě žalobce považovat za dostatečně konkrétní. Za klíčovou pro posouzení spolehlivosti záruk považoval žalovaný informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 19. 5. 2021, č. j. 113731-2/2021-LPTP, podle níž nemá zastupitelský úřad s dodržováním záruk Ruskem žádnou negativní zkušenost. V řízení o první extradiční žádosti také Krajský soud v Praze, Vrchní soud v Praze i Ústavní soud akceptovaly záruky ze strany Ruska. Žalovaný proto uzavřel, že záruky poskytnuté Ruskem jsou v dané věci dostatečně spolehlivé, a jsou proto vhodným prostředkem k odstranění nebezpečí vážné újmy.

II. Obsah žaloby

14. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, v níž po obsáhlém shrnutí skutkového stavu namítl nedostatečné posouzení jednotlivých důvodů pro udělení mezinárodní ochrany a nedostatečné zjištění skutkového stavu. Žalovaný podle něj zjištěný skutkový stav vyložil v rozporu se skutečností a vyvodil z něj nesprávné závěry. Z žalobcem předložených důkazů je přitom zřejmé, že se stal obětí zločinecké organizované skupiny podporované aparátem státní správy, která za účelem prosazování vlastních majetkových a mocenských zájmů prostřednictvím soudní soustavy a nezákonného postupu vyšetřovatelů žalobce zcela účelově kriminalizuje.
15. Z § 19 odst. 3 zákona o azylu vyplývá povinnost, aby pohovor o žádosti vedla kvalifikovaná osoba. Obsah pohovorů však byl do značné míry mimoběžný se skutečnostmi, které žalobce průběžně tvrdil a osvědčoval. Žalobce tvrdil pronásledování a přímé ohrožení na životě a zdraví ze strany nestátního aktéra napojeného na soudní a mocenskou soustavu s cílem připravit žalobce o majetek. Relativně běžný obchodní spor následně vyústil ve vykonstruované obvinění žalobce z trestného činu. Za takových okolností není možné tvrdit, že žalovaný není oprávněn posuzovat, zda žalobce spáchal v zemi původu trestný čin. Bylo-li by tvrzení žalovaného pravdivé, nebylo by možné udělit mezinárodní ochranu obětem zpolitizovaných či jinak zmanipulovaných trestních procesů. Žalobce přitom předestřel důvěryhodný a důkazy podložený azylový příběh. Žalovaný měl v pochybnostech postupovat ve prospěch žalobce.

16. Žalovaný podle žalobce nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalobce poukazoval na možnost provedení svědeckých výslechů, což dokládal čestnými prohlášeními. Žalovaný však výslechy neprovedl a ignoroval i řadu nových důkazů (např. argument o zcela účelové žádosti o extradici podané ještě před započítáním samotného trestního stíhání nebo argument o udělení doplňkové ochrany žalobcově manželce v Itálii s tím, že její trestní stíhání, iniciované stejnými lidmi jako v případě žalobce, bylo nepochybně vykonstruované). Jiné důkazy žalovaný nemístně bagatelizoval (např. vyjádření žalobcova advokáta v Rusku, čestná prohlášení svědků, mučení příbuzných žalobce). Předkládané listiny žalovaný v podstatě vůbec nehodnotil, ale nesprávně je označil za účelové nebo nesouvisející. Žalovaný nedůvodně odmítl provést důkaz spisem Z. (který byl obviněn ze stejného trestného činu jako žalobce, přičemž tento spis obsahuje důkazy o nezákonném postupu ruských orgánů) a zprávou Ministerstva zahraničí USA ke stavu lidských práv v Rusku za rok 2020. Podle žalobce žalovaný porušil také zásady správního řízení a snažil se navodit dojem, že žalobce nevyvíjel procesní aktivitu.
17. Dále žalobce žalovanému vytkl, že v napadeném rozhodnutí dezinterpretoval důkazy týkající se situace v zemi původu žalobce z hlediska dodržování lidských práv, zejm. práva na spravedlivý proces a situace ve věznicích. Doložené zprávy totiž jednoznačně podporují žalobcovo tvrzení o hrozbě, které by byl v případě návratu do země původu vystaven. Tyto hrozba přitom nemůže být vyvrácena zárukami generální prokuratury předloženými v řízení o extradici. Záruky by podle žalobce nebyly dodrženy už jen z toho důvodu, že původcem útoků vůči němu jsou osoby zapojené do vysoké sféry státních složek, přičemž ruské justiční orgány jsou vůči výkonu moci v submisivní pozici. Je rovněž iluzorní se domnívat, že bude možné poskytnuté záruky efektivně monitorovat. Podle žalobce existuje důvodná obava, že nebudou dodrženy čl. 3 a 6 Úmluvy. Byť žalobce není politicky aktivní, lze si stěží představit, že porušení uvedených článků nehrozí. Ze zpráv o zemi původu plyne, že k takovým porušením dochází nejen v případech politických vězňů nebo osob podezřelých z politicky motivovaných deliktů.
18. Žalovaný postupoval podle žalobce nezákonně, neboť opakovaně odkazoval na důkazy či argumentaci z extradičního řízení. Přestože rozhodnutí extradičních soudů mohou být podkladem pro rozhodnutí o mezinárodní ochraně, nejsou pro něj závazné.
19. Dále žalobce připomněl, že podle judikatury správních soudů platí, že pokud se žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení drží jedné dějové linie a jeho výpověď je i přes drobné nesrovnalosti konzistentní a souladná s informacemi o zemi původu, je třeba z takové výpovědi vycházet. Žalobce od počátku detailně a konzistentně tvrdil skutečnosti, na základě nichž se domnívá, že mu v zemi původu hrozí perzekuce, mučení a jiné nelidské či ponižující zacházení. Svá tvrzení přitom doložil nadstandardním množstvím důkazů.
20. Žalovaný podle žalobce rovněž ignoroval právní názor vyslovený krajským soudem ve zrušujícím rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85, potvrzený rozsudkem NSS č. j. 7 Azs 231/2016-55. Správní soudy tehdy žalovanému vytkly mimo jiné selektivní hodnocení důkazů v neprospěch žalobce, tendenční interpretaci zpráv o zemi původu a apriorní nedůvodnou negaci žalobcova azylového příběhu. Od předchozího hodnocení situace v zemi původu se navíc poměry ještě zhoršily.
21. Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 písm. b) žalobce připustil, že si je vědom zamítnutí žaloby v této části předchozím rozsudkem krajského soudu. Vzhledem k nově doloženým skutečnostem, vývoji judikatury a zhoršující se situaci v zemi původu se však domnívá, že

mu měl žalovaný azyl udělit. Žalobce nezpochybňuje, že se na jeho případ nevztahují důvody pro udělení azylu spočívající v rase, národnosti, náboženství, pohlaví nebo politickém názoru. Žalovaný však měl posoudit, zda lze žalobce považovat za příslušníka určité sociální skupiny. Žalobci souhlasí s tím, že samotné pronásledování nemůže být jediným definičním znakem sociální skupiny, může však být znakem směrodatným. Manuál UNHCR uvádí jako možný příklad i vlastníky podniku nebo příslušníky určitých profesí. Žalovaný nezjišťoval informace týkající se postavení podnikatelů, kterým je v Rusku zločineckými skupinami napojenými na státní sektor kraden majetek prostřednictvím jejich účelové kriminalizace. Žalobce přitom tvrdil a důkazně podložil, že mu hrozí perzekuce výlučně z titulu jeho legálních podnikatelských aktivit a s nimi souvisejícímu nabytému majetku. Žalobce nesouhlasí s odkazem žalovaného na usnesení Nejvyššího správního soudu, podle kterého je jedinou motivací takového chování materiální obohacení zločineckých struktur, a proto nejde o pronásledování. Možnost materiálního „vytěžení“ podnikatelů je inherentní součástí jejich stavu, a pro musí být jejich pronásledování považováno za azylově relevantní.

22. Žalobce nesouhlasil také se závěrem, že v jeho případě není splněn odůvodněný strach z pronásledování. Naopak je splněna celá řada jednání uvedených v čl. 9 směrnice Rady 2004/83/ES (o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany), neboť diskriminačním a soudním opatřením byl podrobován opakovaně (řada stížností byla vyřizována formalisticky a vyřizovala je osoba, na kterou si žalobce stěžoval). Také samo trestní stíhání je prokazatelně zcela nedůvodné. Žalobce byl po řadu let pronásledován pro svou příslušnost k sociální skupině „movitých podnikatelů nekolaborujících s režimem“, přičemž Rusko přispělo k potlačování jeho základních práv a rezignovalo na jakoukoli soudní či správní ochranu proti zvlášť soukromé osoby podporované mocenskou strukturou. V této souvislosti žalobce též zdůraznil prospektivní povahu posuzování pronásledování s tím, že není podmínkou, aby žadatel již v minulosti pronásledován byl. Již prožité pronásledování je naopak závažným indikátorem odůvodněnosti strachu z pronásledování. Připomněl také, že pronásledování může spočívat i v opatřeních působících psychický nátlak a že třeba hodnotit souběh jednání, která ve svém celku mohou dosahovat intenzity pronásledování. Žalovaný posuzoval skutkové okolnosti pouze izolovaně. Pokud žalobcova tvrzení žalovanému nepostačovala, měl vést pohovor tak, aby byla jeho tvrzení buď vyloučena, nebo naopak zasazena do relevantního rámce. Žalovaný však takto nepostupoval a *de facto* nežádal jiné informace, než aktualizaci stavu trestního řízení v Rusku.
23. Ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany žalobce vyjádřil přesvědčení, že pokud by soud neshledal naplnění důvodů pro udělení azylu, jsou v jeho případě bezpochyby dány důvody pro udělení doplňkové ochrany. V této souvislosti žalobce odkázal na již zmíněné skutkové okolnosti a argumenty týkající se pochybení žalovaného. K relevantním prvkům pro udělení doplňkové ochrany žalovaný neprovedl prakticky žádný přezkum a odůvodnění napadeného rozhodnutí neobsahuje odůvodnění, který z těchto prvků není naplněn. Správní řízení je limitováno zákazem libovůle a zneužití správního uvážení, proto musí být rozhodnutí dostatečně odůvodněno.
24. Dále žalobce namítl porušení § 23c písm. c) zákona o azylu, neboť žalovaný nevyšel z dostatečně přesných informací, a nezjistil tak stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalovaný neprovedl vlastní zjištění týkající se podnikatelského prostředí v Rusku a hrozeb,

kterým čelí zahraniční investoři, jak funguje propojení vlivných lokálních podnikatelů na státní sféru a jak tato síť ovlivňuje zachování práv zahraničních investorů. Žalovaný se omezil na povrchní posouzení dodržování mezinárodních smluv. Jeho rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné a nezákonné. Žalobce je rovněž přesvědčen, že žalovaný nepostupoval v souladu s judikaturou vymezující rozložení důkazního břemene, ale vychýlil důkazní břemeno výrazně v neprospěch žalobce. Specifikem azylového řízení je rovněž zásada v pochybnostech ve prospěch. Žalovaný však žalobcovu argumentaci nijak nevyvrátil. Podle žalobce shromážděné důkazní prostředky neponechávají pochybnosti o splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany.

25. Ve vztahu k neudělení humanitárního azylu žalobce namítl, že rovněž ve vztahu k této otázce je rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné. Byť je udělení tohoto typu azylu výjimečné, nelze je redukovat tak minimalistickým způsobem, jak to učinil žalovaný. A to zvláště v situaci žalobce, který se svou rodinou (manželkou a třemi dětmi) žije na území ČR již téměř dvacet let, přičemž žalobcův syn je občanem ČR a manželce byla udělena doplňková ochrana Itálií. S ohledem na podstatné riziko v zemi původu, nemůže nikdo z nukleární rodiny žalobce následovat v případě vydání. Žalovaný rovněž nijak nereflektoval více než dvouletý pobyt žalobce ve vydávací vazbě, který na něm zanechal výrazné fyzické i psychické následky. Vazba se přitom ukázala být nedůvodnou. Žalovaný rovněž nijak nereflektoval svoje opakovaná zjevná pochybení (mimo jiné vydal dvě nezákonná rozhodnutí) a opakovanou nečinnost. S ohledem na uvedené okolnosti byl žalovaný povinen přistoupit k možnosti udělení humanitárního azylu pečlivěji.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

26. Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na napadené rozhodnutí a správní spis. Zdůraznil, že krajský soud rozsudkem č. j. 46 Az 7/2016-85 zrušil původní rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 5. 2016 pouze v části, kterou žalobci nebyl udělena doplňková ochrana podle § 14a a § 14b zákona o azylu, ve zbytku (tedy neudělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu) žalobu zamítl.
27. Podle žalovaného je skutečným důvodem žádosti žalobce obava z fyzického napadení v zemi původu, která souvisí s konkurenčním bojem v podnikatelském prostředí, nejedná se však o pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Vyjádřil také obavu z porušení jeho práv, pokud bude vydán do Ruska k trestnímu stíhání. Samotné trestní stíhání či umístění do vazby či výkonu trestu však podle žalovaného nelze považovat za vážnou újmu ve smyslu zákona o azylu. Jednání, pro které je žalobce trestně stíhán (vražda), je trestným činem i v ČR. Žalovanému přitom nepřísluší posuzovat, zda žalobce čin, pro nějž je vedeno extradiční řízení, spáchal nebo zda je trestní stíhání vykonstruované.
28. Podle žalovaného žalobce neuvedl ani žádnou skutečnost, z níž by vyplývalo, že je trestní stíhání vykonstruované, nespravedlivé, nezákonné nebo jakkoliv zmanipulované. Z obsáhlých vyjádření žalobcova ruského advokáta i vyjádření soudů rozhodujících o žalobcově extradici, žalobce vede v Rusku do jisté míry úspěšnou obhajobu a široce využívá možností daných ruským právním řádem. Žalobce nepatří k osobám, o které by měl ruský režim zvýšený zájem, a jejichž trestní řízení by proto ovlivňoval. Žalobce sám je apolitický, není napojen na žádné politické či jinak významné struktury ani nepatří mezi skupiny ohrožené účelovou kriminalizací či jinými postihy. Nejde přitom o žádné politicky citlivé téma, ale o majetkoprávní spor.
29. Hrozbu vážné újmy ve vztahu k žalobci nelze podle žalovaného považovat za přiměřeně

pravděpodobnou, ale naopak vzhledem k zárukám poskytnutým Ruskem za značně nepravděpodobnou. V napadeném rozhodnutí se žalovaný podrobně zabýval podmínkami pro udělení doplňkové ochrany, zejm. otázkou poměrů v ruských věznicích, (ne)ovlivňování trestního řízení státní mocí a dodržováním poskytnutých záruk. Také krajský soud rozhodl o přípustnosti vydání žalobce k trestnímu stíhání do Ruska za současného přijetí poskytnutých záruk. Závěrem vyjádřil žalovaný přesvědčení, že se se všemi žalobcovými argumenty řádně vypořádal a shromáždil dostatečné množství informací.

30. Žalobce v replice uvedl, že vyjádření žalovaného je podle jeho názoru nekonzistentní a objevují se v něm irelevantní argumenty. Žalovaný přistupuje k rozhodnutím soudů pouze selektivně a věnuje pozornost pouze méně podstatným argumentům, zatímco zásadní argumentaci soudů pomíjí. Žalovaný rovněž nemístně bagatelizuje svá procesní pochybení. Z hlediska merita věci žalobce odkázal především na obsah spisu a žalobní argumentaci. Nesouhlasí především s tvrzením žalovaného ve vyjádření k žalobě, podle kterého žalobce neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily o vykonstruovanosti trestního řízení. Ze spisu i žaloby je naopak zcela zřejmé, že průběh předmětného trestního řízení jednoznačně odporuje všem základním principům práva na spravedlivý proces.

IV. Posouzení žaloby soudem

31. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 16. 11. 2021, žaloba byla podána dne 29. 11. 2021), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud rozhodl ve věci bez jednání, neboť byly splněny podmínky § 76 s. ř. s.
32. Žaloba je částečně důvodná.
33. Soud úvodem předesílá, že s ohledem na datum podání žalobcovy žádosti o mezinárodní ochranu (2. 4. 2015) se *ratione temporis* neuplatní směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (viz čl. 52 této směrnice), neuplatní se tedy ani její čl. 46 odst. 3, který vyžaduje úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky.
34. Ve vztahu k námitkám týkajícím se neudělení azylu soud především připomíná, že již ve svém předchozím rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85 shledal námitky žalobce proti neudělení azylu nedůvodnými a v této části jeho žalobu zamítl. Žalovaný tak byl v otázce posouzení důvodů pro udělení azylu (podle § 12 až § 14 zákona o azylu) vázán právním názorem zdejšího soudu vyjádřeným v rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85. Soud nepřehlédl, že ve výroku napadeného rozhodnutí žalovaný opět zamítl žalobcovu žádost i ve vztahu k udělení azylu podle § 12 až § 14 zákona o azylu. Tento postup však soud nepovažuje za vadný, neboť žalovaný byl povinen posoudit, zda od doby předchozího rozhodnutí nenastaly nové skutkové okolnosti, které nebyly soudem posouzeny a které by udělení azylu odůvodňovaly s ohledem na dodržení mezinárodních závazků.
35. Žalovaný v napadeném rozhodnutí odkázal na rozsudek č. j. 46 Az 7/2016-85 a dodal, že nenastaly oproti předchozímu rozhodnutí změny nebo nové skutečnosti, který by vyžadovaly odlišné posouzení. Za takové skutečnosti žalovaný nepovažoval žalobcem nově tvrzené argumenty, že do žalobcova trestního stíhání jsou zapojeni lidé z blízkého okolí A., který je vlivnou osobou ruské politiky a businessu, a že zletilý syn žalobce získal občanství ČR. Žalobce totiž již v předchozí fázi řízení odůvodňoval svou žádost tvrzením o

vykonturovaném trestním stíhání, které má mít za cíl získání většinového podílu v obchodní společnosti ze strany minoritních akcionářů. Podle žalovaného se jedná o motivy ziskné, motivované osobním prospěchem, které nelze podřadit pod některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Udělení státního občanství žalobcovu synovi pak žalovaný považoval z hlediska důvodů pro udělení azylu za irrelevantní. Dále dodal, že nevystaly žádné skutečnosti, který by odůvodňovaly udělení humanitárního azylu.

36. S popsáním odůvodněním se soud ztotožňuje, neboť rovněž neshledal, že by žalobce tvrdil nebo že by v řízení vyšly najevo skutečnosti, které by odůvodňovaly nové a odlišné posouzení důvodů pro udělení azylu. Žalobce po celou dobu řízení spojuje své tvrzení o vykonstruovaném trestním stíhání se snahou minoritních akcionářů společnosti o převzetí jeho společnosti. Soud již v předchozím rozsudku uzavřel, že žalobcem tvrzené důvody nelze podřadit pod některý z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a potvrdil tak předchozí rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 5. 2016, podle kterého žalobcovu situaci nelze podřadit ani pod pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, neboť podnikatelé s ohledem na příliš rozdílné charakteristiky sociální skupinu ve smyslu zákona o azylu netvoří (srov. blíže str. 9 a 10 rozhodnutí ze dne 12. 5. 2016 a str. 25 rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85). Žalobce proti zamítnutí žaloby v části týkající se udělení azylu nepodal kasační stížnost a žalovaný byl právním názorem vyjádřeným v rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85 vázán. Ostatně v závěrečném vyjádření v rámci správního řízení ze dne 7. 7. 2021 žalobce výslovně žádal pouze o udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu nebo humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.
37. Soud neshledal důvod se od svých dříve vyslovených závěrů odchýlit. Pouze pro úplnost a nad rámec nezbytného odůvodnění doplňuje několik úvah k rozdílům mezi podmínkami pro udělení azylu a doplňkové ochrany.
38. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení zjištěno, že cizinec „*a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod*“ nebo „*b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případech že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště*“.
39. Ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), podle jejíhož čl. 2 písm. d) se *uprchlíkem* rozumí „*státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12*“. Toto ustanovení vychází z čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (dále jen „Ženevská úmluva“).
40. Z citovaných ustanovení je zřejmé, že podle § 12 písm. b) zákona o azylu lze udělit pouze tehdy, pokud žadatel splní následující podmínky: 1. je *mimo zem svého původu*, 2. má *odůvodněný strach* (resp. slovy kvalifikační směrnice a Ženevské úmluvy „*oprávněné obavy*“)

3. z *pronásledování* [kterým se rozumí závažné porušení lidských práv (srov. čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice) v kombinaci se selháním ochrany v zemi původu, tzn. žadatel nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu (srov. čl. 7 kvalifikační směrnice)], 4. je splněn některý z taxativně vyjmenovaných *důvodů pronásledování*, 5. je zde *příčinná souvislost* mezi některým z těchto důvodů pronásledování a pronásledováním nebo mezi některým z těchto důvodů a selháním státní ochrany [srov. čl. 10 kvalifikační směrnice] a 6. žadatel potřebuje a zaslouží si ochranu, tzn. *neaplikuje se vylučující klauzule* (§ 15; srov. čl. 12 kvalifikační směrnice). Všechny uvedené prvky je třeba splnit **kumulativně** (vylučující klauzuli však není třeba výslovně posuzovat, pokud nejsou naplněny prvky inkluzivní klauzule, tedy předchozích pět bodů).

41. Ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu je promítnutím čl. 43 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“, podle kterého Česká republika „*poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod*“) na zákonné úrovni. Za politická práva a svobody musejí přitom být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny, tedy svoboda projevu, právo na informace, petiční právo, právo shromažďovat a sdružovat se, aktivní i pasivní volební právo a právo na odpor (blíže viz např. rozsudek NSS ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67, č. 1713/2008 Sb. NSS). Citované ustanovení tak speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, jenž se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování podle písmene b) téhož ustanovení (zastávání určitých politických názorů). Rozdílem je pak vazba na zkušenost již uskutečněného (prožitého) pronásledování (viz rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014-44). Jinými slovy, pro naplnění důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu by musel být žadatel již vystaven pronásledování za uplatňování politických práv a svobod (viz rozsudek NSS ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009-98, č. 1913/2009 Sb. NSS). Samotný pojem „pronásledování“ je ovšem třeba v obou písmenech § 12 zákona o azylu vykládat shodně (viz rozsudek NSS ze dne 27. 8. 2019, č. j. 1 Azs 343/2018-28, bod 84).
42. Doplnková ochrana se podle § 14a zákona o azylu udělí cizinci (který nesplňuje důvody pro udělení azylu), pokud je zjištěno, že v jeho případě žadatele existují „*důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště*“. Podle odstavce 2 se za vážnou újmu považuje „*a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky*“. Toto ustanovení je [s výjimkou písmene d)] transpozicí čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice.
43. K udělení doplnkové ochrany je tedy třeba splnit všechny podmínky stanovené § 14a odst. 1 zákona o azylu **kumulativně** – žadatel 1. se musí nacházet mimo zemi svého původu, 2. musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba), 3. vážné újmy (musí být naplněno alespoň jedno z písmen podle odstavce 2), 4. nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu a 5. nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz např. rozsudek NSS ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62; vylučující klauzuli přitom není třeba výslovně posuzovat, pokud nejsou naplněny prvky inkluzivní klauzule, tedy předchozí 4 body).

44. Jakkoliv lze shledat určité rozdíly mezi podmínkami pro udělení azylu a podmínkami pro udělení doplňkové ochrany i v prvcích důkazního standardu (odůvodněný strach, resp. přiměřená pravděpodobnost pronásledování v. skutečné nebezpečí vážné újmy, k tomu viz např. rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82) či vážné újmy v. pronásledování, klíčovým rozdílem je požadavek na existenci příčinné souvislosti s některým z důvodů pronásledování v případě azylu (viz též § 28 odst. 6 zákona o azylu, resp. čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice), zatímco v případě doplňkové ochrany taková vazba na nějaký konkrétní důvod vyžadována není.
45. Přestože v čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice uvádí mezi příklady pronásledování mimo jiné „b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem, c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání, d) odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu“, neznamená to, že takové jednání je dostatečné k přiznání statusu uprchlíka, resp. udělení azylu, nejsou-li splněny ostatní prvky definice uprchlíka, zejm. příčinná souvislost s důvody pronásledování. Jinými slovy, čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice typově upřesňuje prvek „3. pronásledování“ (viz výše bod 39), to však nic nemění na nutnosti splnit zároveň také prvek „5. příčinná souvislost mezi některým z těchto důvodů pronásledování a pronásledováním nebo mezi některým z těchto důvodů a selháním státním ochrany“.
46. Příklady pronásledování uvedené v čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice tedy budou relevantní pouze tehdy, bude-li zde existovat příčinná souvislosti s některým z důvodů pronásledování podle § 12 zákona o azylu, resp. čl. 10 kvalifikační směrnice. Nebude-li taková příčinná souvislost dána, může být za určitých okolností trestní stíhání či odsouzení relevantní pro udělení doplňkové ochrany, a to tehdy, bude-li v důsledku něj hrozit vážná újma ve smyslu § 14 odst. 2 zákona o azylu. Vykonstruované trestní stíhání, které není motivováno některým z azylových důvodů, ale je spojeno se skutečným nebezpečím zejm. mučení nebo nelidského zacházení (ať již ve vazbě nebo ve výkonu trestu) je proto třeba posoudit pohledem možnosti udělení doplňkové ochrany, nikoliv azylu. S ohledem na žalobcem tvrzené důvody, které podle něj vedly k tomu, že je trestně stíhán (křivé obvinění z vraždy, jako záminka pro převzetí žalobcova majetku ze strany soukromých osob), je namístě posoudit jeho žádost především z hlediska možnosti udělení doplňkové ochrany. Na tom nic nemění ani tvrzené napojení zmíněných osob na vlivné osoby v rámci státního aparátu nebo politického života. Tato skutečnost nečiní z trestního stíhání politicky motivované trestní stíhání. Ostatně takovou skutečnost žalobce ani netvrdí. Z žalobcových tvrzení je zřejmé, že motivace k trestnímu stíhání má být podle něj spojena se snahou připravit jej o majetek.
47. Jak již soud uvedl v rozsudku ze dne 20. 12. 2021, č. j. 45 Az 11/2021-57, bod 56, existuje-li skutečné nebezpečí, že v souvislosti s trestním stíháním hrozí dotčeným osobám závažné porušení základních práv, zejm. mučení, nelidské nebo ponižující zacházení či trest, je namístě poskytnutí mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany, která ostatně odpovídá i ochraně vyžadované čl. 3 Úmluvy. Na posouzení nic nemění ani existence podezření, že trestní stíhání není či nebude vedeno v souladu se zásadami spravedlivého procesu, jak jen chápou mezinárodní, unijní a české právní předpisy. Ani z této skutečnosti nelze bez dalšího dovozovat, že je trestní stíhání vedeno z důvodu „zastávání politických názorů“ nebo z důvodu „uplatňování politických práv a svobod“ (srov. např. výše rozsudek NSS 16. 5. 2013, č. j. 5 Azs 10/2012-68).
48. Soud proto setrvává na svém předchozím závěru, že udělení azylu žalobci brání absence

příčinné souvislosti s některým z důvodů uvedených v § 12 písm. a) či b).

49. Také ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu již zdejší soud vyslovil závazný právní názor, že žalobcovy námitky vůči neudělení humanitárního azylu nejsou důvodné (viz str. 25 a 26 rozsudku č. j. 46 Az 7/2016-85). Soud souhlasí s žalovaným, že žalobce po zrušení předchozího rozhodnutí netvrdil takové skutečnosti, které by odůvodňovaly odlišné posouzení možnosti udělit azyl podle § 14 zákona o azylu. Zároveň soud připomíná, že tento typ azylu lze udělit „v případě hodném zvláštního zřetele“. Na udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu není právní nárok, je možné jej udělit pouze v případech zvláštního zřetele hodných a konečné posouzení je otázkou správního uvážení žalovaného. Správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem (viz např. rozsudky NSS ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 60/2004-52, nebo usnesení NSS ze dne 15. 3. 2016, č. j. 8 Azs 11/2016-34, či ze dne 26. 9. 2019, č. j. 1 Azs 155/2019-24).
50. V žalobě žalobce netvrdil žádné konkrétní skutečnosti, které by zpochybňovaly závěr žalovaného, že od přechozího posouzení nevyšly najevo skutečnosti, které by odůvodňovaly odlišné posouzení možnosti udělení humanitárního azylu. Za takovou skutečnost nelze považovat dlouhodobý (téměř dvacetiletý) pobyt žalobce na území ČR, taková skutečnost sama o sobě neodůvodňuje udělení humanitárního azylu. Důvodem pro udělení humanitárního azylu není ani předchozí (byť opakovaně) nezákonné rozhodnutí žalovaného nebo jeho nečinnost. Důvodem pro udělení humanitárního azylu mohou být ve výjimečných případech zdravotní důvody, žalobce však své tvrzení o tom, že pobyt ve vydávací vazbě na něm zanechal výrazné fyzické i psychické následky, nijak neupřesnil ani nedoložil.
51. Soud však shledal žalobu důvodnou v části týkající se posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany.
52. Soud byl totiž povinen z úřední povinnosti přihlédnout k okolnostem, které nastaly po podání žaloby v souvislosti s invazí Ruska na Ukrajinu zahájenou v únoru 2022 a odstoupením Ruska od závazků vyplývajících z Úmluvy. Přestože se v posuzované věci neuplatní čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice (viz výše bod 33), povinnost výjimečně prolomit pravidlo § 75 odst. 1 s. ř. s. a zohlednit skutečnosti, které nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí, má soud také tehdy, je-li to nezbytné pro dodržení mezinárodních závazků plynoucích ze zásady *non-refoulement* a čl. 2 a 3 Úmluvy. Ostatně na základě mezinárodních závazků přihlédl ke změně okolnosti v souvislosti s ruskou invazí i Nejvyšší správní soud, na nějž (jakožto soud nikoliv prvního stupně) se čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice nevztahuje, viz rozsudek ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, č. 4364/2022 Sb. NSS.
53. Ve zmíněném rozsudku č. j. 6 Azs 306/2021-49 Nejvyšší správní soud uzavřel, že diplomatické záruky poskytnuté Ruskem v souvislosti s extradičním řízením nemohou být dostatečným důvodem pro neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany občanovi tohoto státu, nedojde-li k posouzení jejich spolehlivosti a dostatečnosti, které zohlední změnu okolností v důsledku invaze Ruska na Ukrajinu v roce 2022.
54. Napadené rozhodnutí žalovaného je do značné míry vystavěno na argumentu, že žalobci

nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy v případě vydání do Ruska k trestnímu stíhání s ohledem na záruky, které Rusko poskytlo.

55. Poskytnutí diplomatických záruk nicméně není samo o sobě dostatečné k zajištění náležité ochrany před nebezpečím porušení principu *non-refoulement*. Jak vyložil Nejvyšší správní soud v rozsudku ve věci sp. zn. 1 Azs 283/2020, bod 34, navazujícím na nález sp. zn. II. ÚS 2299/19 ze dne 2. 4. 2020, bod 82, a rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Othman* (Abu Qatada) proti Spojenému království, č. 8139/09, § 189, je nutné zhodnotit spolehlivost poskytnutých záruk, a to zejména tyto faktory:

- (i) *zda má příslušný soud možnost seznámit se s podmínkami těchto diplomatických záruk;*
- (ii) *zda jsou záruky dostatečně konkrétní, anebo naopak vágní a příliš obecné;*
- (iii) *kdo záruky poskytl a zda je tato osoba oprávněna zavazovat přijímající stát;*
- (iv) *v případě, že tyto záruky vydala ústřední vláda přijímajícího státu, zda lze očekávat, že jimi budou vázány i místní úřady;*
- (v) *zda se záruky vztahují k zacházení, které je v přijímajícím státě v souladu se zákonem či nikoli;*
- (vi) *zda záruky poskytl smluvní stát Rady Evropy;*
- (vii) *délku a význam dvoustranných vztahů přijímajícího a vydávajícího státu, včetně toho, zda přijímající stát v minulosti dodržoval podobné poskytnuté záruky;*
- (viii) *zda lze ověřit dodržení uvedených záruk objektivním způsobem prostřednictvím diplomatických či jiných monitorujících mechanismů, včetně nerušeného přístupu k právním zástupcům dotčené osoby;*
- (ix) *zda je v přijímajícím státě efektivní systém ochrany proti mučení, včetně toho, zda je ochoten spolupracovat s mezinárodními monitorujícími mechanismy (včetně neziskových organizací zabývajících se ochranou lidských práv na mezinárodní úrovni) a zda je ochoten vyšetřovat tvrzení o mučení a za mučení odpovědné osoby potrestat;*
- (x) *zda byl dotyčný v minulosti vystaven špatnému zacházení v přijímajícím státě a*
- (xi) *zda již zkoumaly spolehlivost poskytnutých záruk vnitrostátní soudy ve vydávajícím státu, který je smluvní stranou Úmluvy.*

56. I při hrozbě porušení zákazu špatného zacházení ve vztahu k osobám, jež mají být vydány, mohou reálnost nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu snížit diplomatické záruky vyžadujícího státu; tím není dotčen požadavek naplnění kritérií vyplývajících z judikatury ESLP (nález Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. I. ÚS 1199/22, bod 32). Spolehnout se na diplomatické záruky však lze pouze tehdy, jsou-li vhodným prostředkem na odstranění nebezpečí, jež hrozí dotčené osobě (účinně minimalizují riziko špatného zacházení po návratu), a zároveň lze-li je v dobré víře považovat za spolehlivé. Článek 3 Úmluvy tedy nebude porušen, budou-li v konkrétním případě diplomatické záruky dostatečné k tomu, aby odstranily reálné nebezpečí špatného zacházení (tamtéž).

57. Žalovaný shledal poskytnuté diplomatické záruky za dostatečné a spolehlivé. Za klíčovou označil informaci Ministerstva zahraničních věcí z května 2021, podle níž zastupitelský úřad ČR v Rusku nemá žádnou negativní zkušenost s dodržováním garancí daných Generální prokuraturou Ruska. Po vydání napadeného rozhodnutí ovšem došlo k významné změně

okolností v souvislosti s invazí Ruska na Ukrajinu. V této souvislosti pak došlo k významné změně v rámci vztahů České republiky a Ruska (kritérium *vii*). Zejména nelze spoléhat na to, že Rusko bude od případného nedodržení diplomatických záruk odrazovat riziko, že takové kroky by zhoršily její diplomatické vztahy s Českou republikou a promítly se do příštích rozhodnutí o extradicích. Za nastalé situace rovněž nelze ověřit dodržení uvedených záruk objektivním způsobem prostřednictvím diplomatických či jiných monitorujících mechanismů, včetně nerušeného přístupu k právním zástupcům dotčené osoby (kritérium *viii*). Nehledě na to, zda lze vůbec akceptovat diplomatické záruky země porušující jak mezinárodní závazky vůči jinému státu, tak mezinárodně garantovaná základní práva vlastního obyvatelstva (viz rozsudek č. j. 6 Azs 306/2021-49, bod 34).

58. Obdobně se vyjádřil také Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 1199/22), který v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu zdůraznil, že „[n]ásledky této události jsou dalekosáhlé a ovlivňují mezinárodní vztahy České republiky a dalších evropských zemí s Ruskou federací, jakož i jejich institucionální rámec, o čemž ostatně vypovídá i vyloučení Ruské federace z Rady Evropy. Pokračování jejího členství by bylo za dané situace v rozporu s cíli a hodnotami této mezinárodní organizace. V Ruské federaci jsou v souvislosti s vojenskou agresí porušována základní práva a svobody tamních obyvatel (hned od zahájení invaze šlo zejména o svobodu shromažďování a svobodu projevu, represe se ale týkají i dalších základních práv a svobod)“ (bod 35).
59. Pro posouzení záruk má zásadní význam dodržování lidských práv ve státě, do kterého má být dotyčná osoba nuceně navracena (vydána) a který v této souvislosti poskytuje záruky. V této souvislosti nelze přehlédnout, že dne 16. 3. 2022 bylo Výborem ministrů rozhodnuto o zániku členství Ruska v Radě Evropy. Rusko zároveň zaslalo sdělení o vypovězení Úmluvy podle jejího čl. 58 odst. 1, v důsledku čehož po uplynutí doby šesti měsíců dne 16. 9. 2022 přestalo být smluvním státem Úmluvy.
60. Tato okolnost ve svém důsledku znamená, že žalobce by v případě vydání do Ruska nebyl oprávněn podat stížnost k ESLP proti případnému zásahu orgánu Ruska do jeho základních práv a svobod. Zároveň se neuplatní ani jiné kontrolní mechanismy spojené s členstvím v Radě Evropy (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1199/22, bod 37). Vystoupení Ruska z Rady Evropy spojené s odstoupením od Úmluvy rovněž zesiluje pochybnosti o garancích spravedlivého procesu v této zemi (viz rozsudek NSS ze dne 9. 11. 2022, č. j. 6 Azs 204/2022-45, bod 22).
61. Ve světle nových skutečností proto nelze vycházet z předchozí praxe a zkušeností dodržování diplomatických záruk poskytnutých Ruskem, a nelze bez zhodnocení aktuální situace učinit závěr o jejich dostatečnosti a spolehlivosti (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1199/22, bod 38 a rozsudek NSS č. j. 6 Azs 306/2021-49). Tato skutečnost pochopitelně neznamená, že by jakýkoliv občan Ruska, kterému hrozí v zemi původu trestní stíhání, splňoval podmínky pro udělení doplňkové ochrany. S ohledem na mezinárodní závazky ČR je však třeba otázku existence skutečného nebezpečí vážné újmy hrozící v důsledku trestního stíhání a případného uvěznění v Rusku nově posoudit ve světle aktuálních okolností. Vzhledem k tomu, že je napadené rozhodnutí v části posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany z podstatné části vystavěno na argumentu existence poskytnutých záruk, bylo třeba jej v této části zrušit a vrátit věc žalovanému k novému posouzení, při němž žalovaný zohlední výše nastíněné aktuální okolnosti.
62. V dalším řízení bude proto na žalovaném, aby se s argumenty žalobce řádně vypořádal při zohlednění skutečnosti, že případné riziko porušení čl. 3 Úmluvy nelze eliminovat na základě poskytnutých záruk. Bude proto na žalovaném, aby především přesvědčivě a

přezkoumatelně posoudil, zda takové reálné riziko ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) či b) zákona o azylu existuje.

63. V této souvislosti soud zdůrazňuje, že se žalovaný mylí, domnívá-li se, že mu nepřísluší posoudit, zda je trestní stíhání žalobce vykonstruované. V rozsudku ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012-46, Nejvyšší správní soud označil za relevantní z hlediska důvodů pro udělení mezinárodní ochrany případy, kdy je z konkrétních skutečností patrné, že u žadatele se okolnosti jeho stíhání či možného stíhání v nežádoucím směru významně a s velmi tíživými důsledky pro sféru jeho základních práv vymykají obvyklým standardům země původu, např. proto, že stíhání je vedeno z účelových politických důvodů či *proto, aby zastrašilo, umlčelo či jinak nelegitimně ovlivnilo stíhaného nebo jej připravilo o majetek, případně zničilo jeho společenské postavení, přičemž prostředky k nápravě takto účelového trestního stíhání a na ochranu stíhaného v zemi původu nejsou k dispozici či jsou neúčinné.*
64. Na citovaný rozsudek přitom žalovaného upozornil již Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 7 Azs 231/2016-55, který se týkal žalobcovy věci. Nejvyšší správní soud již tehdy poznamenal, že „[ž]alobce konzistentně po celou dobu správního a soudního řízení uváděl konkrétní indicie, že právě v jeho případě hrozí ze strany ruských orgánů porušení principů spravedlivého procesu a zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení a trestu. Konkrétně zdůrazňoval, že trestní obvinění proti němu bylo vzneseno až se značným časovým odstupem po spáchání vraždy, z níž je obviněn, a po odsouzení některých pachatelů, že se tak stalo ve stejném čase, kdy na něj začal být vyvíjen nátlak kvůli majetku jeho rodiny, že tento nátlak vycházel z kruhů blízkých prezidentu Putinovi, že jeho bratranec již byl vyslýchán v související věci za použití násilí a že na některé další členy rodiny byl vykonáván nátlak, aby svědčili proti němu. [...] Krajský soud shledal, že se žalovaný s těmito tvrzeními dostatečně nevypořádal a že pohledem zpráv o lidskoprávní situaci v Rusku je nelze šmahem odmítnout jako neopodstatněná. Ze všech výše uvedených důvodů se Nejvyšší správní soud s precizně odůvodněným názorem krajského soudu plně ztotožňuje.“
65. Vytčené pochybení nedostatečného odůvodnění žalovaný v nyní napadeném rozhodnutí nenapravil. S ohledem na obsah správního spisu nelze přisvědčit tvrzení žalovaného, že žalobce neuvedl žádnou skutečnost, z níž by vyplývalo, že trestní stíhání vedené proti němu v Rusku je skutečně vykonstruované, nespravedlivé, nezákonné nebo jakkoliv zmanipulované. Žalobce naopak uváděl řadu okolností, z nichž dovozoval, že trestní stíhání je ve skutečnosti záminkou proto, aby jej určité osoby zbavily majetku. Žalobce v této souvislosti předložil řadu listinných důkazů (viz zejm. dokumenty doložené dne 30. 10. 2020, tj. vyjádření žalobcova ruského advokáta včetně příloh, viz výčet doložených listin ve vyjádření žalobce založeném na č. listu 871 správního spisu). Žalovaný však v napadeném komplexně nezhodnotil, jaké skutečnosti z předložených listin vyplývají a proč podle něj nepodporují tvrzení žalobce. Soud proto v tuto chvíli nemůže předjímat závěr, zda z žalobcem doložených listin vyplývá vykonstruovanost trestního stíhání, či nikoliv, neboť takový závěr musí nejprve přezkoumatelně učinit žalovaný.
66. V případě, že i po takovém posouzení žalovanému zůstanou o této otázce pochybnosti, bude namíste zvážit žalobcův návrh na připojení spisu (či některých listin) ve věci žádosti o mezinárodní ochranu Z. Byť podle tvrzení žalovaného Z. spojil svou žádost mimo jiné se svou čečenskou národností a politickými názory, z tvrzení žalobce vyplývá, že je v Rusku stíhán z důvodu totožné vraždy jako žalobce (žalobce je stíhán jakožto organizátor, resp. objednatel vraždy). Soud v tuto chvíli s ohledem na absenci bližších informací nepředjímá, zda se ve spisu Z. nacházejí informace, které by mohly být relevantní pro nyní posuzovanou

věc, s ohledem na skutkovou provázanost obou věcí, takový závěr však vyloučit nemůže. V dalším řízení proto žalovaný podrobněji odůvodní, zda a proč z tohoto spisu nelze činit žádné závěry ve vztahu k žalobcově žádosti.

67. Nelze rovněž přehlédnout, že se žalovaný dostatečně nevypořádal ani s informacemi vyplývajících ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 19. 5. 2021 (str. 902 a násl. správního spisu), z níž mimo jiné vyplývá, že podle dostupných informací vykazuje dodržování práv obžalovaných a odsouzených osob závažné nedostatky, zejm. pokud jde o právo na spravedlivý proces. Jsou doloženy případy manipulace soudních procesů s osobami, na jejichž odsouzení nebo uvěznění má zájem silná vlivová skupina napojená na místní nebo federální vládu. Zpráva dále uvádí, že podle renomovaných ruských expertů nejsou mnohdy brány v potaz důkazy obhajoby a ruské soudy zřídka vynášejí osvobozující rozsudky. Zároveň si mnozí odsouzení odpykají tresty za činy, které vůbec nespáchali, případně za jiné činy, než které skutečně spáchali. Žalovaný se nijak nevypořádal s tím, že tyto informace korespondují s tvrzeními žalobce.
68. Zároveň ovšem soud zdůrazňuje, že bez ohledu na to, zda je žalobcovo trestní stíhání v Rusku vykonstruované či nikoliv, žalovaný bude v dalším řízení povinen přezkoumatelně zdůvodnit, zda žalobci v případě vydání do Ruska hrozí vážná újma ve smyslu zejm. § 14 odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Vezme přitom v úvahu, že diplomatické záruky poskytnuté Ruskem nelze bez zhodnocení aktuální situace v současnosti považovat za spolehlivé a dostatečné, a opatří si proto aktuální informace k podmínkám v ruských věznicích a fungování soudního systému.
69. Závěrem soud připomíná, že řízení o mezinárodní ochraně a řízení o extradici jsou relativně samostatná. Žalovaný nemůže vycházet výhradně z rozhodnutí extradičního soudu o přípustnosti vydání žadatele o mezinárodní ochranu k trestnímu stíhání do jiného státu. Naopak je povinen si na základě relevantních podkladů učinit vlastní samostatnou a dostatečně odůvodněnou úvahu o nesplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany. Jak uvedl též Ústavní soud, rozhodnutí extradičního soudu o tom, že vydání je přípustné, nebrání tomu, aby správní orgán rozhodl o udělení mezinárodní ochrany i z důvodů, které extradiční soud neuznal za postačující pro závěr o nepřípustnosti vydání (stanovisko pléna ÚS ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13, č. 262/2013 Sb., bod 18).

IV. Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

70. Soud shledal žalobu důvodnou v části, kterou nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle § 14a a §14b zákona o azylu, a proto jej v tomto rozsahu zrušil podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému v tomto rozsahu k dalšímu řízení. V dalším řízení bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku, zejm. doplní spis o aktuální informace o podmínkách v ruských věznicích a fungování soudního systému, a následně je přezkoumatelně zhodnotí. Dále se žalovaný přezkoumatelně vypořádá s žalobcovými námitkami a důkazy, na základě nichž žalobce dovozuje, že je jeho trestní stíhání v Rusku vykonstruované.
71. Ve vztahu k části, kterou nebyl žalobci udělen azyl, soud žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). Pro úplnost soud doplňuje, že neshledal důvod pro zrušení celého napadeného rozhodnutí, neboť takový postup by byl v neprospěch žalobce a neumožňoval by mu případně brojit proti neudělení azylu kasační stížností.

72. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce byl v řízení úspěšný pouze z poloviny (soud zrušil rozhodnutí žalovaného pouze ve vztahu k doplňkové ochraně, nikoliv ve vztahu k azylu), rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 31. března 2023

Mgr. Věra Pazderová, LL.M., M.A., v. r.
soudkyně